

vyhladověním, nastoupil po čtrnáctidenní lhůtě, kterou si vyžádal pro uspořádání svých věcí, jsa přitom cele pohotově k diskusím na obranu bratrského vyznání. Po pětidenním hladovění byl zachráněn samým převorem, jenž jej snad chtěl spíše zastrašit než umučit. Vyrval a od Jednoty ani pak neodstoupil.

V téže době [1512] se odvažila paní *Jana z Krajku* k otevřenému vstupu do Jednoty. Pověděli jsme výše, že Bratři ani ve své tísní neopominuli uložit jí, aby se postarala o řádnou, lidskou správu svého panství, kterou svěčila svému bratru Kunrátovi. Příštího roku vydala i ona veřejné přiznání k Jednotě s obranou jejího učení.

Sám *B. Lukáš* přišel po druhé do velikého nebezpečí, když r. 1515 visitoval sbor v západočeských Janovicích nad Úhlavou na zboží Petra Sudy z Řenec, muže nepěkné povahy, jenž zneužíval uvolněných poměrů k loupežení, až mu o pět let později okolní města zbořila hrad. Své syny přitom na podiv svěřil výchově bratrského učitele. Proti Bratrům do příchodu Lukášova nezakročoval. V bratrském biskupu tušil však vítanou kořist, za niž obdrží buď bohaté výkupné u Bratrů nebo tučnou odměnu za jeho dodání před pražský soud. Vydřel opravdu značný obnos od místních Bratrů za propuštění nebojácného Lukáše, jemuž pak, takto odhalenému, hrozilo, že jej bude musit do Prahy postavit Kunrát z Krajku jako jeho pán. Ale úmrtím krále Vladislava [1516] poklesla ústřední moc v Čechách tak, že jednotliví páni vládli na svých panstvích téměř samostatně a pan Krajík mohl nedbat Jakubského mandátu.

Za těchto poměrů vybídl *B. Lukáš* počátkem r. 1517 sbory, aby spolehly na Boží ochranu a obnovily konání veřejných bohoslužeb. Po třinácti letech persekuce nastala Bratrům nová, značně dlouhá doba oddechu a zevního bezpečí; potrvá dvacet let do nového nátisku, jemuž budou opět vystaveni především Bratři v západních Čechách.

VIDĚLI jsme, že se ani v době útisku Jednota nestravovala starostí o zachování své existence a péčí o to, jak přečkat nebezpečnou dobu. Bratři jsou ostatně zevními útoky přímo nuceni

ohledávat základy své Jednoty, promýšlet její zásady. Pracují na jejím vybudování, aby svým údům i jiným hledajícím byla místem, kde lze nalezené pravdě obcovat mezi spoluvěřícími. Její dogmatický vývoj byl uspišen, její věroučná stavba zdokonalena pod tlakem nutnosti, která vedla k sepisování nových a nových obran, jimiž vyjadřovali své vyznání víry; kdy ostatně vznikaly konfese věrných v církvi jinak než z potřeby dané otázkami nebo pohrůzkami nepřátel?

Již výše jsme pověděli, jak zatím řídla řada vedoucích osob v Jednotě. *B. Eliáše* vystřídal brzy po jeho smrti nebo později jako senior *B. Martin Škoda*. Prořídla i řada konseniorů. Sudím byl po *B. Prokopovi B. Tůma Přeloučský* až do r. 1518, kdy zemřel, vykonav mnoho pro Jednotu v Úzké radě i literárně. Teprve nyní stanul *B. Lukáš* i úřadem v čele Bratrů, jsa po Tůmovi předsedou Úzké rady čili sudím Jednoty. Ale již dlouho před tím vždy více rozhodovalo jeho slovo. Stále jasněji vynikají jeho nevšední osobní vlastnosti, veliká výkonnost, pastýřská horlivost, osobní pokora i rázná vytrvalost. Stojí tu jako duchovní vůdce bezpečný věcí, kterou zastává nezaleknut ani v zevním nebezpečí, ani v nepochopení, na které naráží, veda Jednotu cestou, o jejíž správnosti je ujistěn. Své ujistění čerpá ze svědectví Písma, jak vyslechl jeho zvěst mezi Bratřími. Do služby Jednoty staví své *bohoslovecké vzdělání*, které získal od svých universitních učitelů i z četby církevních učitelů a doktorů. Někdy v té době [asi 1504] bylo pověděno mezi Bratřími, že trpí mezi sebou „knihy doktorské“, protože „při něčem hoditi se mohou, neb sou [v nich] některé věci užitečné, zvlášť co se tkne o Bohu, i mnohé o životu mravném“. I z důvodů obranných je dobré je znát; jest ovšem třeba dávat veliký pozor na jejich bludy, zvláště pokud jde o spisy scholastiků; *Tomáš z Aquina* je tu výslovně uveden [D 59 n.]. U Lukáše jeví se znalost těchto spisů velikou měrou. Po letech [1566] konstatují o něm Bratři, že „z starých doktorů i celé paragrafy a stránky v své spisy vkládal“ [D 224]. On tedy rozvádí a doplňuje učení bratrské na základě Písma pomocí metody starých učitelů, které stále Písmem kontroluje, jsa věren zásadě, užité už při zdůvodnění bratrského kněžství, že ne